

E boeleditšwe
ebile e sepelelana
le CAPS

Mphato wa

2

Mabokgoni a
Bophelo ka SEPEDI

Puku ya 1
kotara ya 1 & 2

ISBN 978-1-4315-0257-8

9 781431 502578

LIFE SKILLS IN SEPEDI
GRADE 2 – BOOK 1
TERMS 1 & 2

ISBN 978-1-4315-0257-8

THIS BOOK MAY NOT BE SOLD.

14th Edition

Workbooks available in this series:

- Grade R
(in all official Languages);
- Literacy/Home Language Grades 1 to 6
(in all 11 official Languages);
- Mathematics Grades 1 to 3
(in all 11 official Languages);
- Mathematics Grades 4 to 9
(in Afrikaans and English);
- Life Skills Grades 1 to 3
(in all 11 official Languages); and
- Grades 1 to 6 English First Additional
Language.

Leina:

Phapoši:

basic education
Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Diteng

Kotara ya 1

Letlakala

- 1 Re swanetše go ja dijo tše di loketšego mmele gore re phele 2
- 2 Meetse a re fa bophelo 4
- 3 Re boloka meetse..... 6
- 4 Moya wo o hlwekilego o re fa maatla..... 8
- 5 Nna le ba bangwe10
- 6 Batho ba re phelago le bona12
- 7 Ga go sa na go hlakiša ba bangwe14
- 8 Motho yo mongwe le yo mongwe o bohlokwa16
- 9 Ka moo re ikwago18
- 10 Batho ba ba sa itekanelago..... 20
- 11 Bana ka moka ba bohlokwa..... 22
- 12 Mogale goba naletšana ya ka24
- 13 Tlhwekišo ya meetse 26
- 14 Mokgwa wa go phela wo o lokilego 28
- 15 Ditšweletšwa tša go senyega le tša go se senyega 30
- 16 Matšatši a tša ditumelo le a mangwe ao a kgethilwego..... 32

Kotara ya 2

Letlakala

- 17 Dihla tša ngwaga..... 34
- 18 Dihla tše nne tša ngwaga 36
- 19 Ka ga dihla tša ngwaga 38
- 20 Go aparela boso..... 40
- 21 Ditlamorago tša dihla tša ngwaga42
- 22 Go bjala dinawa..... 44
- 23 Diruiwa tša polaseng 46
- 24 Polaseng..... 48
- 25 Diphoofolo tša lešoka..... 50
- 26 Mokgwa wo diphoofolo di iphihlago ka ona 52
- 27 Diphoofolo tša ka meetseng 54
- 28 Diphoofotšwana tša boteng bja lewatle..... 55
- 29 Tshedimošo ka ga diphoofolo..... 56
- 30 Diphoofolo tše di rwalago magae a tšona ge di sepela 58
- 31 Diphoofolo tše di ikagelago seširelo 60
- 32 Pukuntšu ya ka..... 62

Mdi. Angie Motshekga,
Tona ya Thuto ya
Motheo

Ngk. Reginah Mhaule,
Motlatša-Tona wa Thuto
ya Motheo

Dipukutšhomo tše di tšweleditšwe go thuša bana ba Afrika Borwa ka tlase ga boetapele bja Tona ya Thuto ya Motheo, Mdi. Angie Motshekga, le Motlatša-Tona wa Thuto ya Motheo, Ngk. Reginah Mhaule.

Rainbow Workbooks di bopa karolo ya mohlwaela wa tsenogare woo maikemišetšo a wona e lego go kaonafatša mošomo wa barutwana ba Afrika Borwa bao ba lego mephatong ye tshela ya mathomo. Projeke ye, bjalo ka ge e le ye nngwe ya dinepokgolo tša Dithulaganyo tša go Diragatša tša Mmušo, e kgonne go diragala ka thekgo ya mašeleng a go tšwa, ka ntle le go kgokgona go Sešegotlotlo sa Bosetšhaba. Se se kgontšhitše Kgoro go dira dipukutšhomo tše, ka maleme ka moka a semmušo, ka ntle ga gore Kgoro e lefe.

Re hutša gore barutiši ba tla holega ka dipuku tše mošomong wa bona wa tšatši ka tšatši wa go ruta, le go kgonthiša gore barutwana ba kgona go fetša lenanethuto. Re hlokometše gore re hlahle barutiši ditirong ka moka ka go tsenya maswao a ditaetši ao a laetšago seo morutwana a swanetšego go se dira.

Re tloga re hutša gore bana ba tla ipshina ka go dira mešomo ye e lego ka mo dipukwaneng tše ge ba dutše ba gola, ba ithuta, le gore wena, morutiši, o tla ipshina le bona mo lethabong la go ithuta.

Re kganyogela lena, barutiši, le barutwana ba lena, katlego, ka tšhomišo ya dipukutšhomo tše.

Mphato wa

2

Mabokgoni a Bophelo
SEPEDI
Puku ya I

Puku ye ke ya:

Re swanetše go ja dijo tše di loketšego mmele gore re phele

A re baleng

Mebele ya rena e nyaka dijo tše di loketšego mmele gore re gole. Re swanetše go ja dijo tša go tšwa dihlopheng ka moka tša dijo ka mehla. Re swanetše go ja dijo tše di loketšego mmele gore re be le maatla a go dira dilo ka moka tšeo re swanetšego go di dira. Ge re sa je dijo tše di loketšego mmele, re ka lwala kudu.

Ditšweletšwa
tša leroro le mabele

Merogo le dienywa

Batho ba bangwe ba phela ka merogo fela. Se se ra gore ga ba je le ge e ka ba mohuta ofe goba ofe wa nama. Ba ja dijo tše di lego dihlopheng tše dingwe tše nne tša dijo.

Nama,
hlapi, kgogo
(diruiwa tša maphego),
dikoko le dinawa

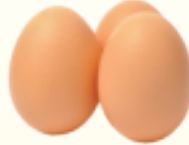
Makhura le dioli

Ditšwamaswing

A re direng

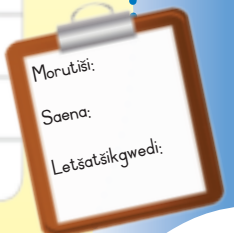
Bolela le mogwera wa gago gore ke mohuta ofe wa dijo wo o loketšego mmele. Di direle sediko.

A re ngwaleng

Dira o ka re o ya suphamakete le mmago go reka dijo tša dilalelo. Dira lenaneo la dijo tšeo di loketšego mmele tša balapa la geno.

Lenaneo la dilo tše di swanetšego go rekwa

2

Meetse a re fa bophelo

Kotara ya I – Beke ya I – Lephephetshomo

A re boleleng

Ke ka lebaka la eng re swanetše go hwetša meetse? Batho, dibjalo le diphoofolo di swanetše go hwetša meetse gore di dule di phela. Meetse a iša dijo tše re di jago dithong tše di fapanego tša mebele ya rena. Gape a thuša go ntšha tšhila mebeleng ya rena.

A re direng

Re šomiša meetse ka mehla ka magaeng a rena. Botša mogwera wa gago ka ga dilo tše o ka di naganago tše re šomišago meetse go tšona. Bjale thala diswantšho tše nne tša go laetša ka fao re šomišago meetse. Ngwala hlogo ka godimo ga seswantšho se sengwe le se sengwe gore se mabapi le eng.

Empty rectangular box with a pink border for writing.

Empty rectangular box with a green border for writing.

Empty rectangular box with a purple border for writing.

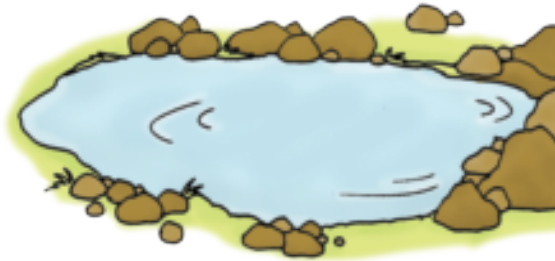
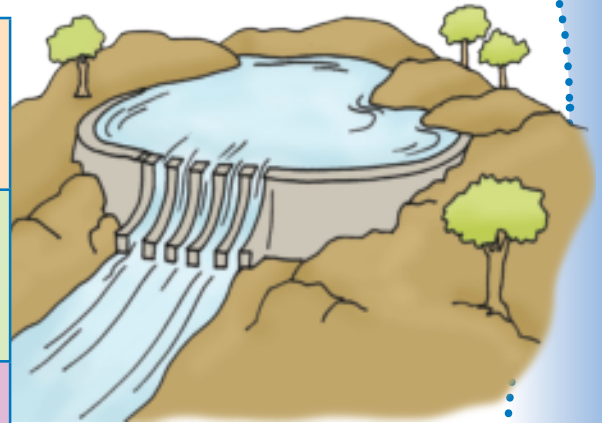
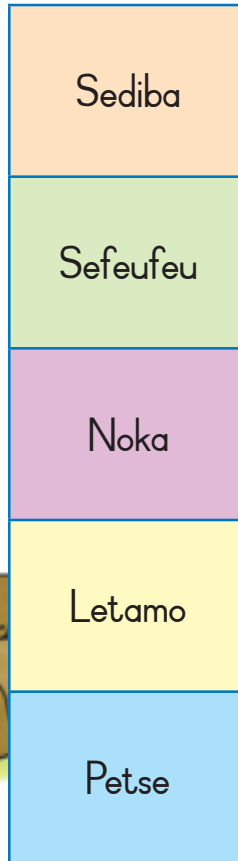
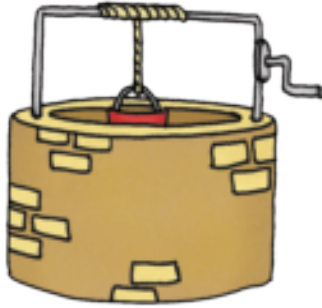
Empty rectangular box with a red border for writing.

A re ngwaleng

Na re hwetša kae meetse? Thala mothalo wa go nyalanya lentšu le lengwe le lengwe le seswantšho sa maleba.

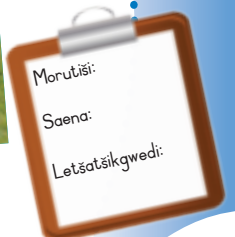
A re itšhidulleng

Pele o dira mošongwana ka ntle, thoma ka go itšhidulla bjalo ka katse. Se se tla dira gore go be bobebe gore mmele wa gago o šuthe. Gape, itšhidulle ka morago ga mošongwana gore o iketle gore mmele o fole. Se se tla go thuša gore o se ke wa ba le dihlabi mo digobeng tša gago.

- Fofa bjalo ka segwagwa. Dira modumo wo o dirwago ke segwagwa.
- Fošetšanang kgwele goba mokotlanawa gomme le kabe.
- Fošetša kgwele goba mokotlanawa kua godimo ka morago o e kabe.
- Tokaetša/lekanetša mokotlanawa gomme le šiane ka go sepela le mogwera wa gago.

Bonang gore le ka tšea nako ye kaakang mokotlana o sa we.

3

Re boloka meetse

Kotara ya 1 – Beke ya 2 – Lephephetšhomo

A re boleleng

Meetse a bohlokwa, ka fao ga se ra swanela go a senya.

Bolela le mogwera wa gago ka ga mekgwa ye e fapanego ya go boloka meetse.

A re ngwaleng

Mo dikgobeng tše di filwego, ngwala dikgopolo tše pedi tša go boloka meetse.

1.

2.

A re direng

Šomiša dikrayone tša gago o dire phoustara ya mebala ye mebotse ya mabapi le go seketša meetse. Phoustara ya gago e swanetše go hlohleletša ba bangwe go boloka meetse. Ge o dirile phoustara e bontšhe bagwera ba gago.

A re itšhidulleng

A re bapaleng papadi ye e rego "Ke nako mang, Morena Phiri?"

Yo mongwe wa lena a be phiri.

Šielanang ka go botšiša le re, "Ke nako mang, Mna Phiri?"

Ka dinako tšohle ge o botšiša, phiri e swanetše go bolela gore ke nako mang.

Eupša ge phiri e ka re, "letena!, e tla thoma go le lelekiša. Le tla swanelwa ke go tšhaba pele e le swara.

Hwetša hulahupu, le raloke ka yona.

Wena le mogwera wa gago le swanetše go šielana ka go tshela hulahupu, la thoma ka maoto gwa tla matsogo.

Ka morago emiša hulahupu thwi gomme mogwera wa gago a fete ka gare ga yona. Šielanang go dira bjalo.

Sa mafelelo, ka dihlopha tša bone ka bone, ithuteng le be le diragatše mmimo wa Afrika-Borwa

Marutiši:
Saena:
Letšatsikgvedo:

4

Moya wo o hlwekilego o re fa maatla

Kotara ya 1 – Beke ya 2 – Lephephetšhomo

A re baleng

Moya wo re o hemago o na le oksitšene. Se se thuša mebele ya rena go šomiša dijo tše re di jago. Ka morago re hwetša maatla a gore re phele. Ge re hema moya wa ditšhila mebele ya rena e ka se šome gabotse.

A re ngwaleng

Dula le mogwera wa gago. Mmogo, ngwalang mo dikgobeng tše di filwego:

Ke swanetše go hwetša moya wo o hlwekilego ka gore

Ge moya o le ditšhila _____

Moya o tšhilafala ge _____

Ke eng se re ka se dirago gore moya o dule o hlwekile?

1. _____

2. _____

A re baleng

Batho ba swanetše go hwetša letšatši gore ba phele gabotse ba thabile. Letšatši le thuša mebele ya rena go dira Vitamin D. Re swanetše go ba le Vitamin D gore re be le marapo a go tia. Le ge go le bjalo, mahlasedi a mantši kudu a ka senya. Re ka tšhungwa ke letšatši ra kwa bohloko. O swanetše go šomiša setlolo sa go thibela phišo ya letšatši goba wa rwala kuane go šireletša letlalo la gago gore le se swe.

A re ngwaleng

Ngwala mo dikgobeng tše di filwego:

Nka šireletšega kgahlanong le mahlasedi a mantši a letšatši ge nka:

1. _____
2. _____
3. _____

A re opeleng

Opela koša ye gomme o phaphathe diatla go ya ka morethetho.

O swanetše go šomiša setlolo sa go thibela phišo ya letšatši goba wa rwala kuane go šireletša letlalo la gago gore le se swe.

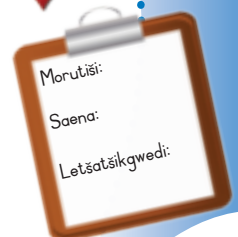

**O seetša sa ka
Lebone la ka.**

**Lethabo la ka, lethabong le
manyaming.**

**O ka se tsebe, moratiwa,
Gore ke go rata gakaakang.
Se tloše lethabo la ka.**

Marutiši:
Saena:
Letšatšikgvedi:

5

Nna le ba bangwe

Kotara ya 1 – Beke ya 3 – Lephephetšhomo

A re boleleng

Ka moka re rata go ba le bagwera ba potego. O tseba bjang gore motho ke mogwera wa potego?

A re ngwaleng

Mo dikgobeng tše di filwego, ngwala lenaneo la dilo tše di laetsāgo gore motho ke mogwera wa potego.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

A re ngwaleng

Nagana ka dipotšišo tše gomme o ngwale karabo ya gago.

Na o na le bagwera ba bakae?
Leina la mogwera wa gago wa potego ke mang?
Ke nako ye kae le le bagwera?
Ke eng se se kgethegilego ka mogwera yo wa gago?

A re boleleng

Dula le mogwera wa gago le bolele ka ga dipego tše. Dira leswao le (✓) ka lepokising ge karabo e le Ee, gomme o dire leswao le (✗) ge karabo e le Aowa.

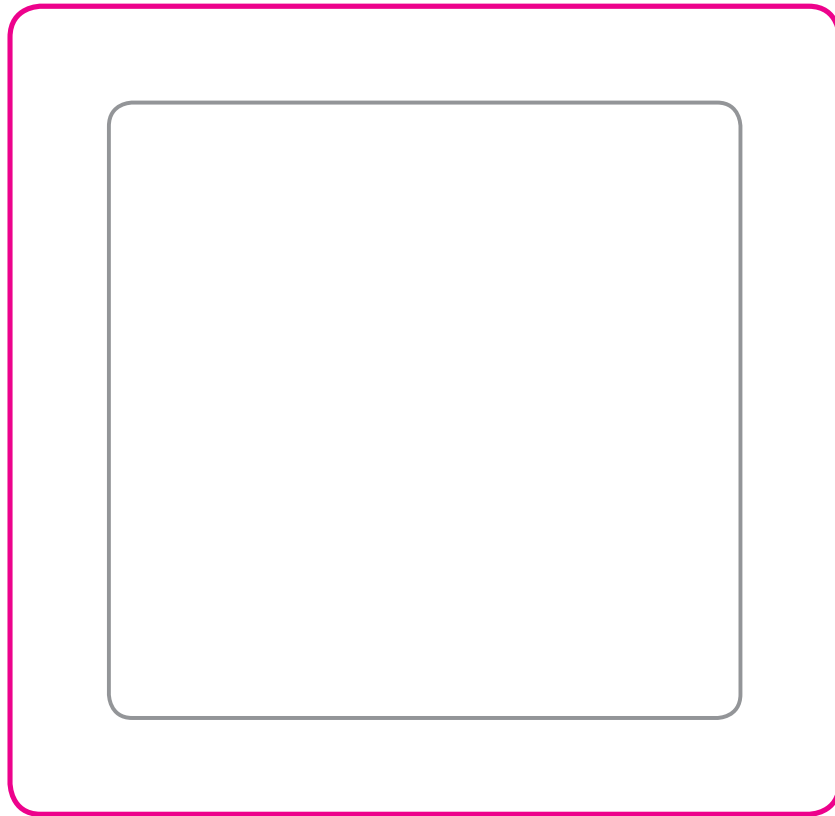
Lenaneo la go lekola segwera

	Ee (✓) goba aowa (✗)
Mogwera wa ka o a ntlhokomela.	
Mogwera wa ka o a nthuša.	
Mogwera wa ka o abagana le nna.	
Mogwera wa ka ga a lwe le nna.	

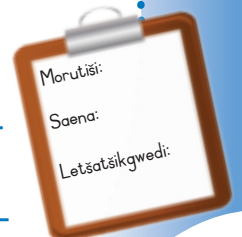
A re direng

Nagana ka se o ka se dirago go dira gore mogwera wa gago a ikwe a le yo bohlokwa. Ka morago o thale seswantšho ka ga sona gomme o se freimele. Gopola go kgabiša freime ya seswantšho. Ge o feditše seo bolela ka mebala ya go fola le ya borutho ye o e šomišitšego mo seswantšhong.

A re ngwaleng

Ngwala mafoko a mabedi ka ga seswantšho sa gago.

Marutiši:
 Saena:
 Letšatšikgvedo:

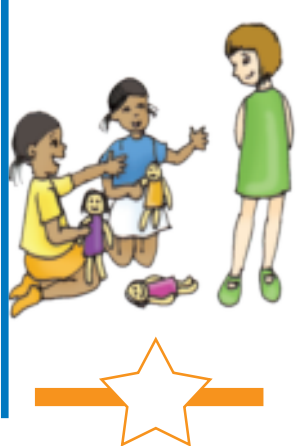
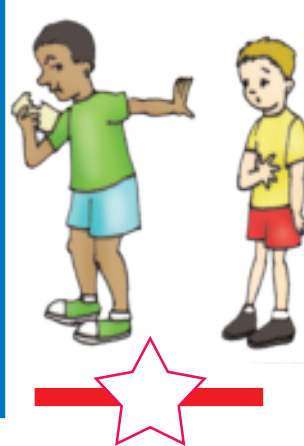
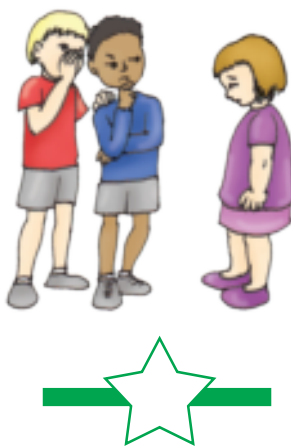
6

Batho ba re phelago le bona

A re boleleng

Lebelela diswantšho. Gopola ka tšeo bagwera ba go loka ba di dirago gomme le bolele ka tšona sehlopheng sa lena. Bjale gopola ka tšeo bagwera ba babe ba di dirago. Ngwala leswao le (✓) seswantšhong se sengwe le se sengwe seo se laetšago segwera se sebotse; ka morago ngwala leswao le (✗) go tšeo di laetšago segwera se sebe.

A re baleng

Bala le lengwe le le lengwe la mafoko a gomme o khalare sefahleho sa Ee goba sa Aowa ☺ ☹.

<p>Ke nna mogwera wa go loka.</p> 		
<p>Ke hlokomela bagwera ba ka.</p> 		
<p>Ke swara barutwana ba ka phapošing ya rena gabotse.</p>		
<p>Barutwana ba ka phapošing ya rena ba ntshwere gabotse.</p> 		
<p>Ke na le botho go batho bao ke phelago le bona.</p> 		

A re itšhidulleng

A re bapale "Ema godimo ga moriti wa ka".

Wena le bagwera ba gago le kang go ema godimo ga meriti, yo mongwe godimo ga wa yo mongwe. Šielanang ka go bona gore o ka kgona go gata godimo ga meriti ye mekae. O ka no fela o eya kua le kua go thibela bagwera ba gago go ema godimo ga moriti wa gago.

Marutiši:
Saena:
Letšatsikgvedo:

7

Ga go sa na go hlakiša ba bangwe

Kotara ya 1 – Beke ya 4 – Lephephetšhomo

A re ngwaleng

Lebelela se sengwe le se sengwe sa diswantšho tše.

O be o ka dira eng ge o ka be o le ngwana yo a hlakišwago? Kgauswi le seswantšho se sengwe le se sengwe ngwala lefoko le tee ka ga mokgwa wo re swanetšego go swara batho ba bangwe ka gona.

A re direng

Wena le mogwera wa gago diragatšang taba ye. Yo mongwe a be ngwana wa go hlakišwa, yo mongwe a be ngwana wa go hlakiša. Ka morago boelang gore le ka dira eng go thibela go hlakiša.

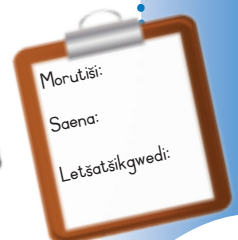
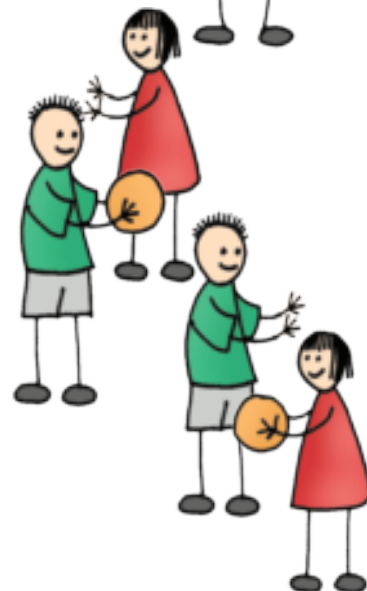
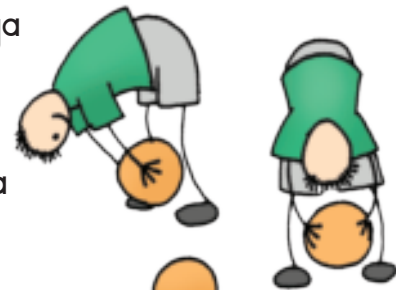

A re itšhidulleng

Ipeakanyeng ka dihlopha tša bohlanano.

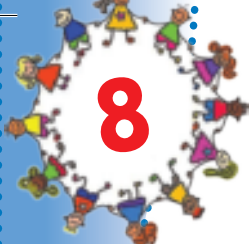
Dirang mothalo gomme le fošetšane kgwele go fihla ka wa mafelelo mothalong. Bonang gore ke sehlopha sefe se se ka fihlišago kgwele mafelelong ka nako ye kopana. Ge le feditše, le kang go fošetšana kgwele ka mekgwa ya go fapana:

- Foša kgwele gare ga maoto e ye go morutwana yo a lego ka morago ga gago.
- Foša kgwele e putle godimo ga hlogo ya gago e ye go morutwana yo a lego ka morago ga gago.
- Foša kgwele go tšwa go la ngele e ye go morutwana yo a lego ka morago ga gago.
- Foša kgwele go tšwa go la mmagoja e ye go morutwana yo a lego ka morago ga gago.
- Bjale fošetšanang kgwele gomme o bone gore na o ka kgona go e swara makga a makgae.

Marutiši:
Saena:
Letšatšikgwele:

8

Motho yo mongwe le yo mongwe o bohlokwa

Kotara ya 1 – Beke ya 4 – Lephephetšhomo

A re boleleng

Lebelela diswantšho tše gomme o bolele gore bana ba ba swana bjang. Gape bolelela gore ba fapana bjang.

A re baleng

Dirang mošongwana wo ka dihlopha. Lebelela bana ka moka ka phapošing ya lena. Ka morago balang potšišo ye nngwe le ye nngwe. Ge karabo e le nnete, ngwala leswao le (✓) ka lepokising ka go la mmagoja, gomme ge karabo e se nnete, ngwala leswao le (✗).

Ngwala Ee (✓)
goba Aowa (✗)

Na bašemane le basetsana ba a swana?	
Na meriri ya bona e a swana ka mmala?	
Na mahlo a bona a a swana ka mmala?	
Na diatla tša bona di a lekana ka bogolo?	
Na barutwana ka moka ka phapošing ba a lekana ka botelele?	

A re boleleng

Na le a bona gore ka moka re a fapana? Na gape le a bona gore ka moka re a swana? Bolelang ka ga mekgwa yeo re swanago ka yona.

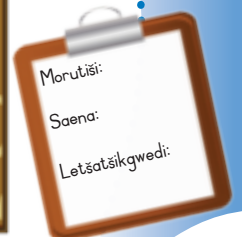

A re thaleng

Thala seswantšho sa go laetša wena. Ka morago šomiša setlotšamelomo go dira dikgatišomenwana tša gago tša moswananoši kgauswi le freimi ya seswantšho.

Na o a tseba gore ga go na motho lefaseng ka bophara yo a nago le dikgatišomenwana tša go swana le tša gago? O moswananoši ebile o kgethegile!

Marutiši:
Saena:
Letšatsikgvedo:

9

Ka moo re ikwago

Kotara ya 1 – Beke ya 5 – Lephephetšhomo

A re boleleng

Botšanang ka moo le ikwago ge le diragalelwa ke dilo tše di botse.
Ka morago le botšane ka moo le ikwago ge le diragalelwa ke tše dibe.
Tše re di bitša maikutlo. Ngwala gore ba ikwa bjang.

A re ngwaleng

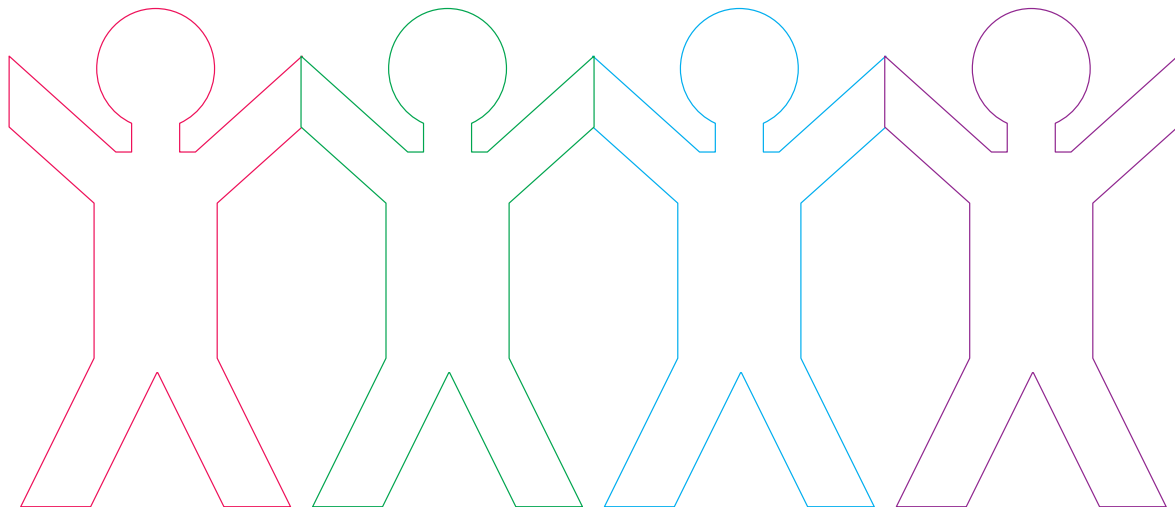
Ngwala dikarabo tša dipotšišo tše di latelago.

Ke eng se se go kgahlago?
Ke eng se se go swabišago?
Ke eng se se go tšhošago?
Ke eng se se go thabišago?

A re direng

Thala gomme o khalare molokoloko wo wa segwera. Leka go dira mpopo wo mongwe le wo mongwe gore o fapane le ye mongwe, go laetša gore ka moka re a fapana ebile re bomoswananoši. Ge o dirile se o ka sega wa ntšha ketane ya segwera go tšwa go letlakala la disegwa le le lego bogareng bja puku. Dira gore mpopi wo mongwe le wo mongwe o emelele godimo ga teske ya gago, go laetša gore bohle ga re swane.

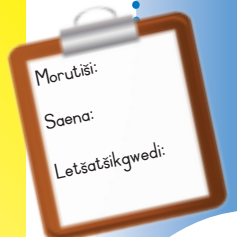
A re itšhidulleng

Dira mmele wa gago o be wo mogolo ka mo o ka kgonago.

Dira mmele wa gago o be wo monnyane ka mo o ka kgonago.

Bjale leka go o dira wo motelele ka mokgwa wo o ka kgonago.

La mafelelo, leka go o dira wo mokopana ka mokgwa wo o ka kgonago.

A re boleleng

Lebelela diswantšho.

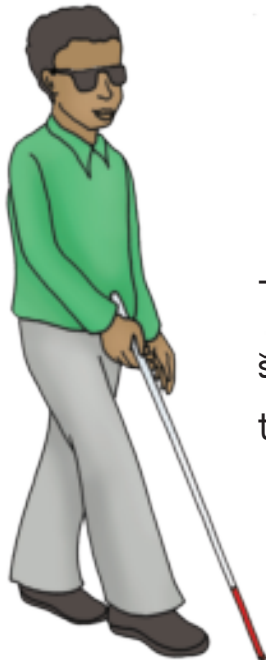
- Na o bona mehuta efe ya go fapana ya go se itekanele?
- Na yo mongwe le yo mongwe wa bana ba o šomiša eng gore a ithuše?
- Ke mathata a mohuta mang ao o naganago gore bana ba ba na le ona matšatši ka moka?
- Bolela ka mokgwa wo re ka ba thušago ka wona.

A re ngwaleng

Lebelela diswantšho.
Feleletša mafoko a.

Ann ga a kgone go sepela.

O šomiša _____
go ya mo le mola.

patla ya difofu

setulo sa go thwetha

Thabo ke sefofu gomme o

šomiša _____ go hwetša
tsela ya gagwe.

sethušagokwa

Sam ke sefowa.

O šomiša _____
gore a kwe.

polelo ya dika

Matome ga a kgone go bolela.

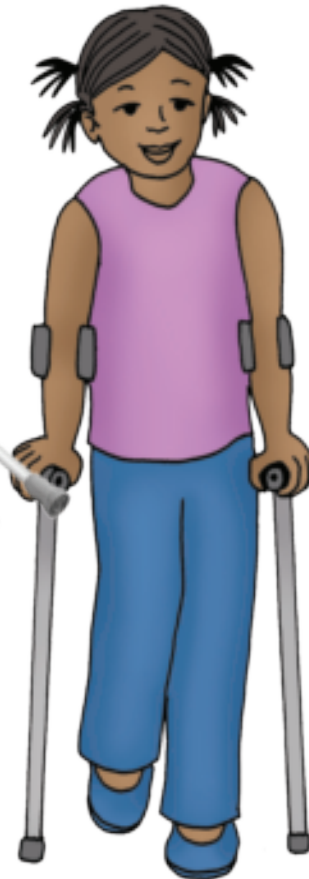
O šomiša _____
go bolela.

dipatla

Mokgadi o šomiša

_____ go mo
thuša go sepela.

A re direng

Šomiša letsopa goba hlama ya go
bapadiša go bopa sebjanatsopa sa go
swara matšoba.

Marutiši:
Saena:
Letšatšikgvedi:

Bana ka moka ba bohlokwa

A re boleleng

Na bana ba ba fapana le wena ka eng?
Na bana ba ba swana ka eng?

A re baleng

Batho ka moka lefaseng ka bophara ba keteka maikhutšo a bohlokwa.

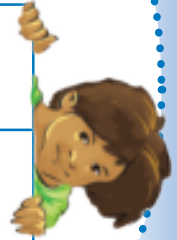
Bohle re rata go bapala le go opela.
Bohle re hloka dijo gore re je.
Bohle re swanetše go ya sekolong.
Ka moka ge re lwala re ya ngakeng.
Bohle re swanetše go dula re hlwekile.
Ga re a swanela go hwetša mošomo wa
go putsa. Re bana ka moka.

A re ngwaleng

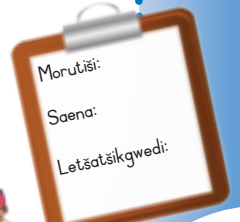
Botšiša bagwera ba gago ba ba 3 dipotšišo tše. Ngwala dikarabo tša bona ka mapokisaneng a a filwego.

Ngwala maina a bagwera ba gago.			
Wena tumelo ya gago ke efe?			
Na o ba le meletlo efe ye e kgethegilego?			
O ja eng?			
Ke diaparo dife tšeo di kgethegilego tše o di aparago?			
O keteka le bo mang?			

A re direng

Lebelela seswantšho.
Ke mmepe wa lefase.
O a bona gore
lefase la rena le na
le naga le lewatle.
Khalara lewatle ka
botalalerata. Khalara
naga ka botsotho.
Thala diswantšho tša
dihlapi tše mmalwa ka
lewatle.

Mogale goba naletšana ya ka

A re boleleng

Bolela ka ga ge eba go na le bana ba go se itekanele sekolong sa lena

Na sekolo se ka dira eng go ba thuša ge ba le sekolong?
Na batho ba go se itekanele ba ka ba dinkgwete?

A re baleng

Bagale ba bangwe ga ba itekanela. Ke dinaletšana tšeo re ka di latelago. Mono Afrika-Borwa, go na le dinkgwete tša dibapadi tše ntši tše di sa itekanelago. Na o tseba batho ba bangwe bao ba sa itekanelago bao ba nago le bokgoni dipapading?

Natalie du Toit o lahlegetšwe ke lenotlo la gagwe la ngele kotsing ya sethuthuthu. O sepela ka leoto la maitirelo gomme o rutha ka go šomiša leoto le tee.

A re boleleng

Bolela le batho ba go se itekanele bao ba dirago dilo tše dibotse. Nagana ka ga:

- Difofu di letša diletšo tša mmimo. Na go na le yo o mo tsebago a dira bjalo?
- Difowa di ngwala dikoša. Na go na le yo o mo gopolago a le mohlala wa seo?

A re ngwaleng

Mo dikgobeng tša ka fase, efa dintlha ka ga mogale goba naletšana ya gago.

Mogale goba naletšana ya ka ke:

Thala seswantšho sa mogale goba motho yo a lego mohlala mo go wena. Kgauswi le seswantšho sa gago ngwala mantšu ao a mo hlalošago. Mohlala: wa botho, wa go thuša batho, wa go ba le sebetse, wa lerato.

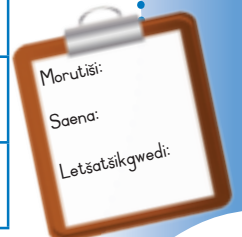
O ka dira bjang gore o be mogale? Ahlaahla dikgopolo le mogwera wa gago. Bjale ngwala kanegelo yeo ka go yona o bago mogale. Ngwala mo dikgobeng tše di filwego:

Letšatši le lengwe ke

Ke tšere sephetho sa go

Ke

Ke ka mokgwa woo ke ilego ka ba mogale

Tlhwekišo ya meetse

A re baleng

Lebelela galase ya meetse.

Na go na le seo o se bonago ka gare ga yona?

Aowa, o ka se kgone. Na o be o tseba gore ka dinako tše dingwe go na le ditwatši ka gare ga meetse? Ditwatši tše ke tše nnyane gomme o ka se kgone go di bona ka mahlo a nama. Ge o ka nwa meetse ka ntle le go bolaya ditwatši, o ka lwala kudu. Ka mehla re swanetše go kgonthišiša gore meetse ao re a nwago a hlwekile ebile a sekile.

A re boleleng

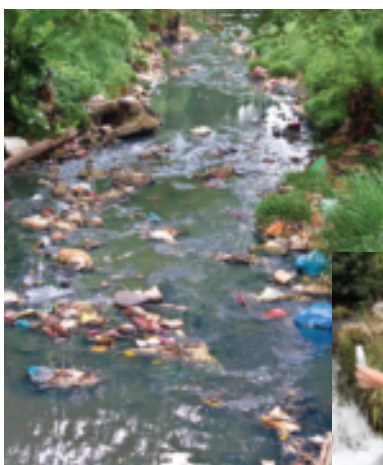
Bolela gore go ka direga eng ge re ka nwa meetse a ditšhila. Bjale lebelela diswantšho tša ka tlase. Bolela le mogwera wa gago ka ga mehuta ye e fapanego ya go hlwekiša meetse.

Lahlela dipilisi tša klorine ka meetseng.

Bediša meetse metsotso ye 5.

Tšhela dikhemikhale.

Sefa meetse.

A re boleleng

Ke meetse afe ao o naganago gore a loketše go nwewa?
Khalara lerothi la meetse ka botalalerata ge e le gore o nagana
gore a loketše go nwewa.

Meetse a noka

Meetse a go borelwa

Meetse a pompo

Meetse a mapotlelo a go rekwa

Meetse a lewatle

Meetse ao a bedišitšwego ka ketlela

A re direng

Šomang ka dihlopha le itirele sesefameetse go hlwekiša meetse.
Theeletša ka tshwanelo ge morutiši wa gago a hloša seo o
swanetšego go se dira.

O tla swanelwa ke go ba le tše di latelago:

Lebotlelo la plastiki la dilitara tše 2

Meetse a ditšhila a leraga

Santa ye tshesane

Santa ya magwaša

Maswikana a mannyane/lekgwara

Sekero

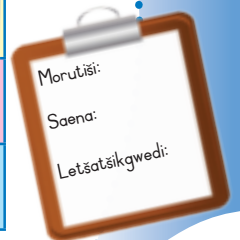
Wulu ya leokodi

A re ngwaleng

Nomora dikgato tša go dira sesefameetse sekwereng sa maleba.

	Tšhela santa ye tshesane godimo ga wulu ya leokodi.
	Phethola lebotlelo.
	Tšhela santa ya magwaša.
	Sega botlase bja lebotlelo la plastiki ka tlhokomelo.
	Tšhela meetse a leraga
	Lahlela maswikana a mannyane goba lekgwara ka lebotlelong.

A re baleng

Bala ka ga ye mengwe le ye mengwe ya mekgwa ya go loka le ye mebe. Ge o nagana gore ke mekgwa ye mebotse, ngwala leswao le (✓), ge o nagana gore ke mekgwa ye mebe ngwala leswao le (✗).

Mekgwa Morutiši o thuša barutwana go bala.	Botse ✓	Bobe ✗
Ke ja dijo tše di loketšego mmele.		
Ke lahla ditšhila ka lefastere la sefatanaga goba la thekisi.		
Ke hlapa meriri ya ka ka mehla.		
Ke ja malekere a mantši.		
Ke kgonthišiša gore manala le ditsebe tša ka di dule di hlwekile.		
Ke hlapa meno a ka gatee ka kgwedi.		
Ke topa ditšhila ka di lahlela ka gare ga seoleladitlakala.		
Ke hlapa diatla ge ke etšwa ntlwaneng ya boithomela.		
Ge ke gohlola goba ke ethimola, ke bea seatla sa ka pele ga molomo.		
Ke itšhidulla kgafetšakgafetša.		
Ke hlapa diatla pele ke eja.		
Ke patlama pele ga TV nako ye telele.		
Ke dula le batho ba bagolo ba ba kgogago.		

Dira phoustara ka mekgwa ye mebotse goba ye mebe.

A re direng

A re ngwaleng

Lekola phoustara ya gago. Bala pego ye nngwe le ye nngwe, gomme o thale sefahlego sa go myemyela ge pego e le nnete; gomme o thale sefahlego se se nyamilego ge pego e se nnete.

Ee	Aowa

Phoustara ya ka ke ye botse ya go hlweka.

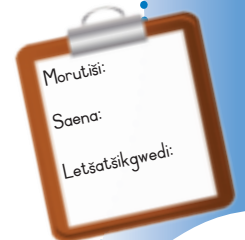
Ke ipshinne ka go hlama phoustara ya ka.

Go be go le bothata go nna go hlama phoustara ya ka.

A re itšhidulleng

- Ke kgona go tshela bokgole bjo bokaakang? Šomiša diripana tše tharo tša thapo. Di tshele. Tšwela pele go di ahloganya gore o bone gore o ka tshela bokgole bjo bokaakang.
- Ka morago, kgopela bagwera ba gago ba babedi gore ba hwidinye thapo gore o e tshele.
- Šielanang ka go tshela.

Marutiši:
Saena:
Letšatsikgvedi:

Ditšweletšwa tša go senyega le tša go se senyege.

A re boleleng

Bolela ka ga dijo tše di swanetšego go dula mo go fodilego gore di se ke tša bola. Tšea sephetho sa gore ke dijo dife tšeo di sa hlokego go bewa mo go fodilego gomme di ka bewa ka khabotong. Sega diswantšho mo letlakaleng la disetwa gomme o di mamaretše ka setšidifatšing goba ka khabotong.

A re boleleng

Bolela ka mekgwa ya go šireletša dijo kgahlanong le dikhunkhwane tše bjalo ka dintšhi le ditšhošwane.

Marutiši:
 Saena:
 Letšatšikgvedo:

Matšatši a tša ditumelo le a mangwe ao a kgethilwego

A re baleng

Batho lefaseng ka bophara ba keteka matšatši a makhutšo ao a kgethilwego. O tlile go keteka maikhutšo afe?

Ka Kresemose re hwetša dimpho. Le rena re fa bagwera ba rena le balapa dimpho. Re na le mohlare wa Kresemose ka gešo. Re bea dimpho ka tlase ga mohlare. Re kgabiša mohlare gomme ra bea naledi ntlhohlong ya ona. Ka Kresemose re ba le bao re ba ratago.

Re fela pelo ya go fihla ga Diwali. Ye ke nako ye re hwetšago malekere le dimpho tše ntši. Re paka malekere a mabose le dikhekhe ka mapokising gomme ra di fa batho bao ba re etelago. Re gotetša mabone a manyane gomme ra a bea go dikologa ntlo.

A re opeleng

Opela koša ye o e tsebago ka le lengwe la matšatši a a kgethilwego.

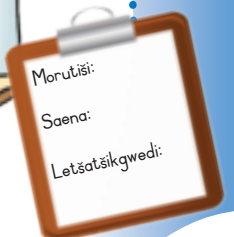

Re fela pelo ya go fihla ga Hanukkah. Re tla ba le dijo tše ntši tše bose. Re rata go ja dipanekuku le ditonate. Gape re rata go hwetša dimpho. Bomotswala ba a re etela. Re thuša ka go lokiša dijo gomme ra gotetša dikeresese ka magaeng a rena.

Pele re fela pelo e tla ba e le Eid. Ke hutša gore re tla hwetša dimpho tše botse. Bagwera ba rena le bona re tla ba fa dimpho. Re tla ba le dikhekhe le malekere a mantši ao re tlilego go a ja. Re tseba ka sebopego sa ngwedi gore ke mokete wa Eid. Mokete wo o tla ka matšatšikgwedi a go fapana ngwaga ka ngwaga.

Dihla tša ngwaga

A re boleleng

Lebelela diswantšho tša dihla tše nne. Botša mogwera wa gago ka seo o se bonago seswantšhong se sengwe le se sengwe. Bolela gore dihla tše nne tše di fapana bjang.

Ke sehla sefe se o se ratago kudu? _____

Ke ka lebaka la eng o rata sehla se? _____

Letšatši la matswalo a gago le sehlang sefe? _____

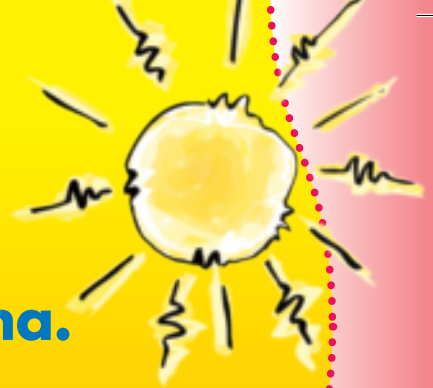

A re opeleng

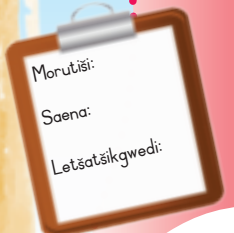
Dumela, Morena Letšatši!

Letšatši la gago le sa tšo thoma.

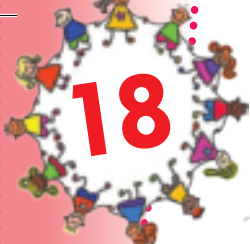
**Ke rata go bona sefahlego sa gago sa
go phadima. Dumela, Morena Letšatši.**

**Pula, pula, phatlalala!
Bana ba rato bapala.
Etle gape letšatši le lengwe.
Fetiša letšatši o sa tle.**

Marutiši:
Saena:
Letšatšikgvedi:

18

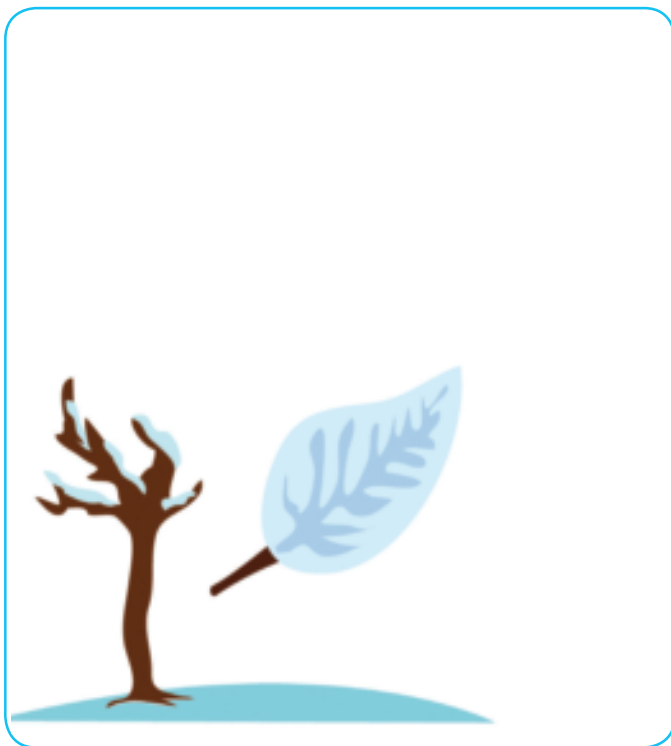
Dihla tše nne tša ngwaga

A re direng

Sega diswantšho tša dihla go tšwa letlakaleng la disegwa mafelelong a puku. Mamaretša seswantšho se sengwe le se sengwe kgauswi le leina la sehla sa maleba.

Kotara ya 2 – Beke ya 1 – Lephephetšhomo

Mosegamanye

Phupu

Phato

marega

Lewedi
Diphalane
Dibatsela
seruthwana

Manthole

Pherekgong

Dibokwane

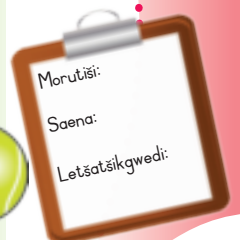
selemo

Hlakola
Moranang
Mopitlo
lehlabula

A re itšhidulleng

Ithute mabokgoni a gago a go raga kgwele.
Bethabethiša kgwele mo lebotong.
Tlalatlola felo gotee o le gare o bethabethiša kgwele.
Kitima o le gare o bethabethiša kgwele go dikologa dikota.

Marutiši:
Saena:
Letšatsikgvedo:

A re baleng

Selemo

Boso bo na le letšatši ebile bo a ruthetše.

Matšatši ke a matelele gomme mašego ke a makopana.

Re kgona go rutha goba go dula ka fase ga meriti ge go fiša.

Lehlabula

Boso bo fodile.

Matlakala a thoma go ba le mmala wa gauta gomme a a hlohlorega.

Dinonyana di fofela mafelong ao a ruthetšego.

Marega

Boso bo a tonya.

Mafelong a mangwe go wa lehlwa goba šobane.

Matšatši ke a makopana gomme mašego ke a matelele.

Diphoofolo tše dingwe di robala marega ka moka (di a iphihla)

Seruthwana

Boso bo ruthetše.

Dimela di thoma go hloga gomme go na le matšoba mehlareng.

Dinonyana di thoma go aga dihloga le go bea mae.

A re boleleng

Dijo tša go fapana di mela dihlang tša go fapana. Lebelela dijo tše tša selemo le tša marega. Botša mogwera wa gago gore o rata go ja eng ge go fiša le eng ge go tonya.

Dijo tša sehla se sengwe le se sengwe

Marutiši:
 Saena:
 Letšatsikgvedi:

20

Kotara ya 2 – Beke ya 2 – Lephephetshomo

A re thaleng

Go aparela boso

Thala seswantšho sa mošemane le sa mosetsana.
Mošemane o swanetše go apara diaparo tše borutho tša marena gomme mosetsana o swanetše go apara diaparo tša go se fiše tša selemo.

Mošemane	Mosetsana

Tšwela ka ntle

- Bea dihulahupu mo lebatong goba thala didiko mo santeng.
- Cie morutiši wa gago a go laela gore o fofe, fofela ka gare ga sediko ka maoto a mabedi.
- Cie morutiši wa gago a go laela gore o fofe, fofa o tšwe ka gare ga sediko ka leoto le tee.
- Bapala tsheretshere.
- Šomiša tšhoko go thala didiko le disekwere mo lebatong.

A re boleleng

Botša mogwera wa gago ka mehuta ya diaparo yeo re e aparago sehleleng se sengwe le se sengwe. Na o rata go apara diaparo dife?

Thala mothalo go tloga tlhalošong ya diaparo tšeo re di aparago go ya go seswantšho sa diaparo tša mohuta wo.

A re ngwaleng

Go aparela boso

Ge go fiša re swanetše go apara mengatse go itšhireletša kgahlanong le letšatši.

Ge go ruthetše re swanetše go apara diaparo tša go se ruthele.

Ge ka ntle go tonya re swanetše go apara diaparo tša wulu tše borutho.

Ka matsatši a pula re swanetše go ba le jase ya pula le samporele.

Ditlamorago tša dihla tša ngwaga

A re baleng

Seruthwana

Seruthwane mehlare e
thoma go khukhuša.
Re bona dinonyana le dinose
tše ntši, matšoba le
matlakala a mafsa.
Dinonyana di aga dihлага
ebile di beela mae.
Borapolasa ba kota dinku.

Selemo

Selemo, borapolasa ba buna
dienywa tša bona. Bana ba
diphoofolo ba na le mafolofolo
kudu.
Mafelong a mantši dipula di na ka
maatla gomme go na le dipula tša
matlakadibe le magadima.
Mabjang, dithokgwa le matšoba
di gola ka bokoto gomme mehlare
e a telefala.

Lehlabula

Diphoofolo tše dingwe di itokišetša marega ka go ipolokela dijo. Matlakala a mehlare a thoma go ba a maserolane, a matsotho, a mahubedu le a mmala wa namune. Mabjang a thoma go ba a masehla.

Marega

Diphoofolo tše dingwe di robala marega ka moka. Re re di a iphihla. Di kwa borutho ka ge dijase tša tšona di eba tše koto.

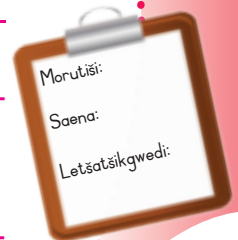

A re ngwaleng

Na diphoofolo tše dingwe di dira eng marega ka moka? _____

Na diphoofolo tše dingwe di itšhireletša bjang ge go tonya? _____

Na dinonyana di boela neng dinageng tše di lego borutho le go thoma go beela mae? _____

Go bjala dinawa

Kotara ya 2 – Beke ya 3 – Lephephetshomo

A re direng

O hloka go ba le

- Dinawa tše 5
- Pirinki
- Wulu ya leokodi
- Meetse

Se o swanetšego go se dira

Phuthela dinawa ka wulu ya leokodi gomme o e bee ka pirinking. Di kolobiše. Bea pirinki mo lefasetereng mo go lego mahlasedi a letšatši. Fela o lebelela dinawa dibeke tše pedi tše di latelago. Ela hloko gore di gola bjang.

Lebelela seswantšho sa semela se sa nawa.

Ge semela sa gago se swana le se, ngwala letšatšikgwedi.

Letšatšikgwedi	Letšatšikgwedi	Letšatšikgwedi	Letšatšikgwedi
			

A re direng

Hlama papadi ka ga phoofolo.

Diragatša papadi ka ga phoofolo e kgobela le go boloka dijo gore marega e be le sa go ja.

A re itšhidulleng

Gogoba bjalo ka noga e nyaka lefelo leo e ka utamago go lona.

Fofa bjalo ka peolwane e lebile lefelong leo le ruthetšego.

Marutiši:
Saena:
Letšatsikgvedi:

23

Diruiwa tša polaseng

Kotara ya 2 – Beke ya 4 – Lephephetšhomo

A re boleleng

Lebelela seswantšho gomme o bolele ka diruiwa tša go fapana tše o di bonago mo polaseng. Ke phoofolo efe ye e lego mmamoratwa wa gago? Na ke eng seo re se hwetšago go phoofolo ye nngwe le ye nngwe?

A re ngwaleng

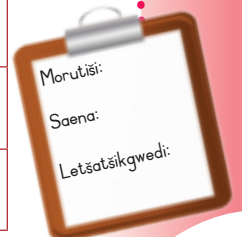
Ngwala dikarabo tša maleba mo mananeong a.
Re go diretše ya mathomo.

	Tona	Kgapa
	Tshadi	Nkutshadi
	Ngwana	Kwana
	Modumo	Mmêêê
	Seširelo	Lešaka

	Tona	
	Tshadi	
	Ngwana	
	Modumo	
	Seširelo	

	Tona	
	Tshadi	
	Ngwana	
	Modumo	
	Seširelo	

	Tona	
	Tshadi	
	Ngwana	
	Modumo	
	Seširelo	

A re opeleng

Pidibidi la ka le sepela bjalo,

Pidibidi la ka le sepela bjalo,

Ge le eya go nwa meetse,

Ge le eya go nwa meetse.

A re opeleng

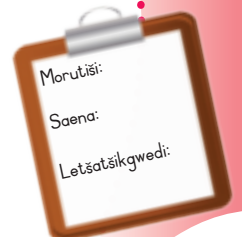
Tšwela pele go opela. Sebakeng sa methalo ka ga pidibidi, tsenya diphoofole tše.

		mpša
		kgomo
		pere

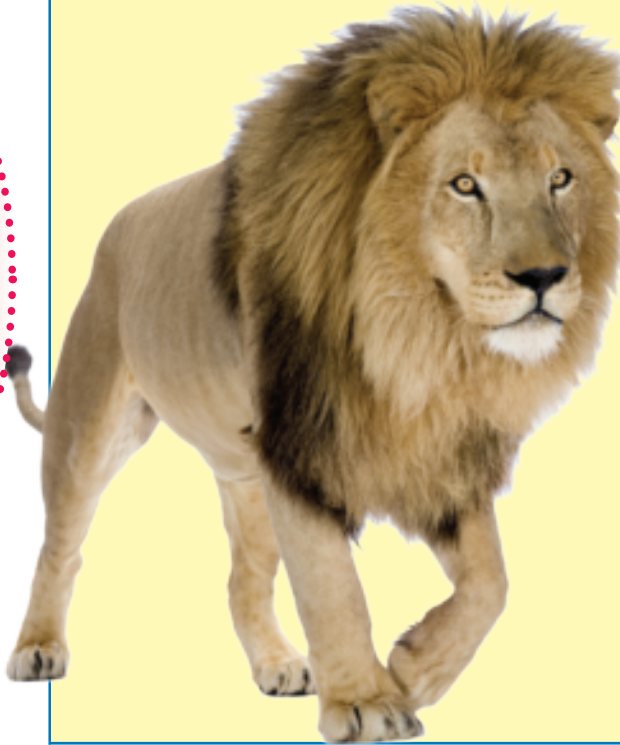
A re itšhidulleng

- Sepela godimo ga kota ka ntle le go wa.
- Fošetša bolo godimo gomme o e kabe ka ntle le go wa.
- Kata bjalo ka pere.
- Sepela bjalo ka lepidibidi.
- Sepela bjalo ka robo.

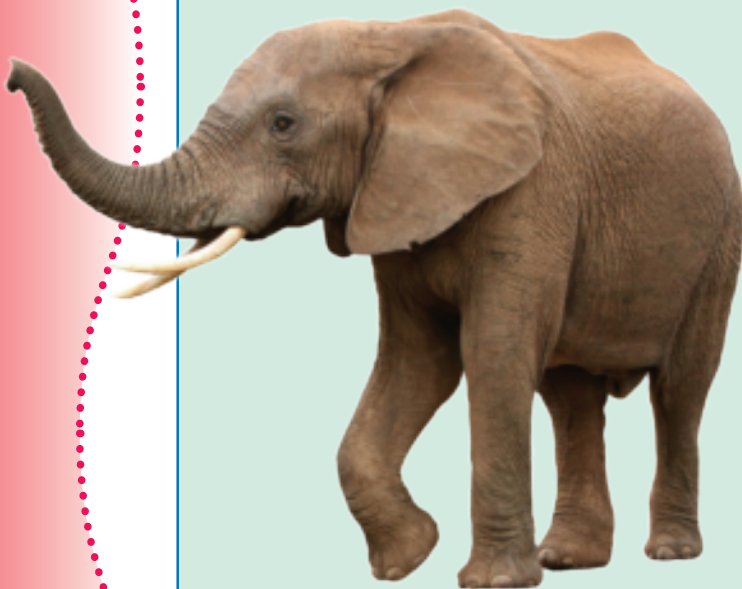

A re baleng

Ditau ke leloko la dikatse.
Tau e tšewa go ba kgoši ya diphoofolo ka moka. Di tsoma le go bolaya diphoofolo tša go swana le ditholo le dipitsi. Ditaugadi ke tšona di tsomago kudu. Di tsoma bošego ka dihlopha. Ditau di rata go dula legoleng la mabjang. Ditau di kgona go rora ka modumo wo mogolo kudu.

Ditlou ke diamuši tše kgolo go feta diphoofolo ka moka mo nageng. Di phela mo kotsing ka ge mahodu a tsoma dinaka tša tšona. Dinaka tša ditlou di tšwela pele go gola maphelo a tšona ka moka. Tlou e šomiša mmogo wa yona go lokela medu, dienywa, le go tšhela meetse, ka molomong. E ja dijo tša tekanyo ya dikilogramo tše 200 le go nwa meetse a dilitara tše 190 ka letšatši.

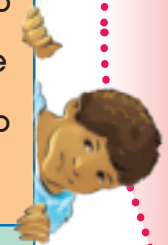
Go na le mehuta ye mebedi ya ditšhukudu. Ke tše ntsho le tše tšhweu. Ditšhukudu ga di kgone go bona gabotse, eupša di kgona go nkgelela kudu. Ditšhukudu ke tše kgolo kudu gomme di kgona go ba le boima bja go fihla 2 500 kg. Ditšhukudu di tsongwa kudu ke batsomi le mahodu. Re swanetše go šireletša ditšhukudu kgahlanong le batsomi bao ba di bolayago sehlogo gore ba hwetše manaka a tšona.

Nkwe ye e ipheditšego go gola e ka ba botelele bja 2 m. Letlalo la yona ke la mmala wo motsothwa wo o tagilego, la go ba le marontho a maso a sebopego sa sediko. Nkwe e kgona go namela ka ntle le mathata gomme ga e na bothata bja go tsoma godimo ga mehlare.

Dinare di dula ka mehlape. Ge go na le kotsi, ditshadi le mabotlana di tsena ka gare ga sediko sa mohlape gomme tša dikologwa ke dipholo go di šireletša. Dinare tše dingwe di kgona go gola go fihla botelele bja 1,7 m.

Morutiši:
Saena:
Letšatšikgwedi:

Mokgwa wo diphoofole di iphihlago ka ona

A re baleng

Diphoofole tše dingwe di itšhireletša ka go fetola mebala gore di swane le lefelo le di lego go lona.

Leobu le kgona go fetola mmala gore le swane le mehlare ye le e namelago.

Methalo ya dipitsi e dira gore go be boima go di bona ka dikgweng.

Matlalo goba mafofa a diphoofole tše dingwe a agegile ka tsela yeo go lego boima go ka di bona ge di le lefelong leo.

Se re se bitša go gakantšha.

Gopola ka ga diphoofole tše dingwe tšeo di kgonago go gakantšha.

Lapologa

Morutiši o tla le ruta go letša ditulo tša go ntšha mmino.

A re thaleng

Thala seswantšho sa phoofolo ya lešoka.
Botša mogwera wa gago gore phoofolo yeo e ikgakantšha bjang.

Marutiši:
Saena:
Letšatsikgvedo:

27

Diphoofolo tša ka meetseng

Kotara ya 2 – Beke ya b – Lephephetšhomo

A re direng

Feleletša seswantšho ka go oketša ka dithalwa goba diswantšho tša diphoofolo tše di phelago ka nokeng.

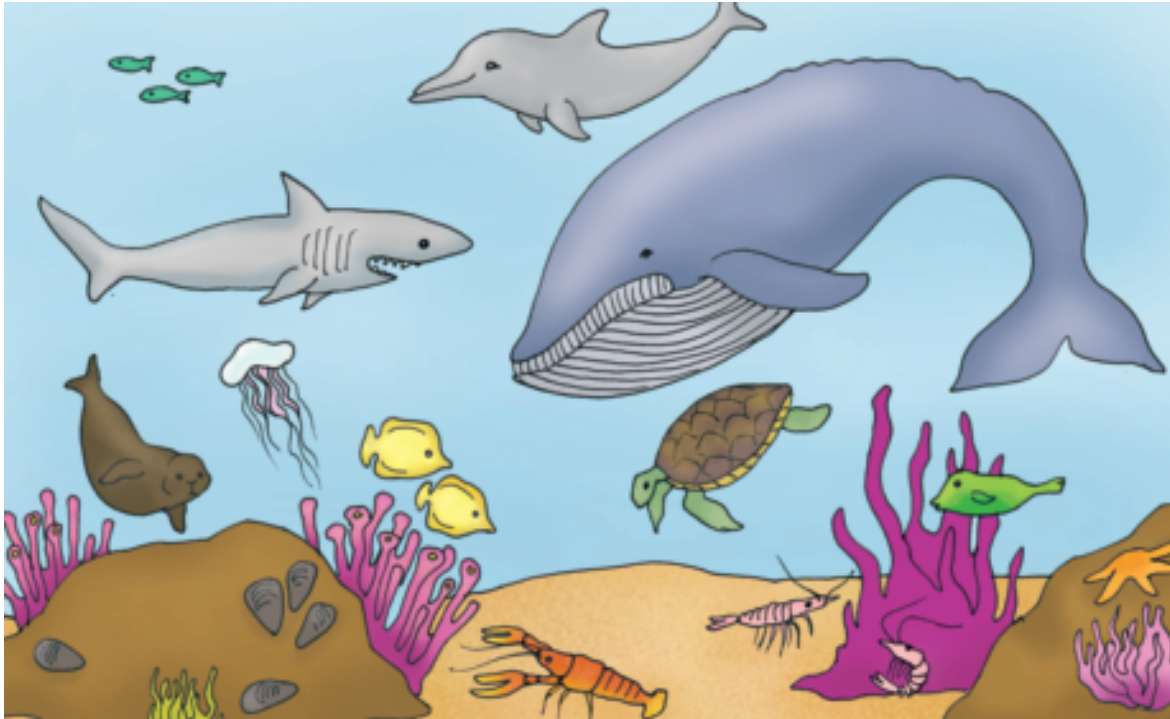
Diphoofolo tša boteng bja lewatle

28

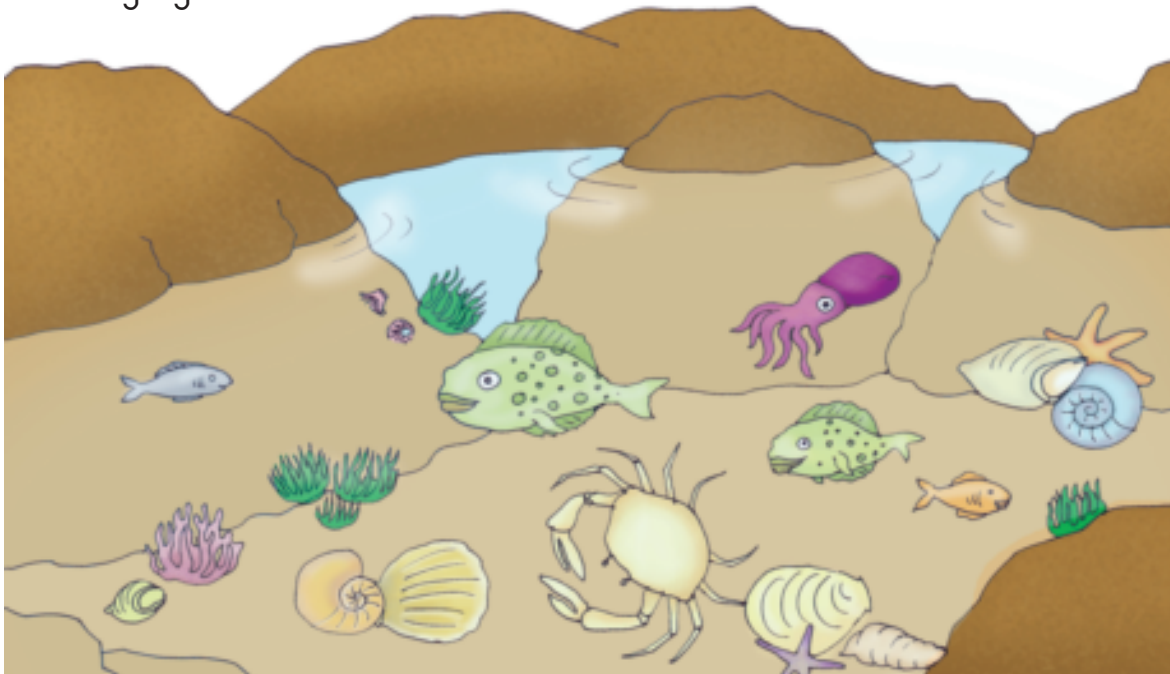

A re boleleng

A re lebeleleng diphoofolo ka moka tša go fapana tšeo di phelago ka meetseng a letswai.

Go na le diphoofolo tše dinnyane, tšeo di phelago ka megobeng ya maswika le ka meetseng a go se sobeletše.

Kotara ya 2 – Beke ya b – Lephephetšhomo

29 Tshedimošo ka diphoofole

Kotara ya 2 – Beke ya 7 – Lephephetšhomo

A re boleleng

Bolela ka diphoofole ka moka tša lewatle tše di lego mo diswantšhong, letlakaleng la 55.

- Ke diphoofole dife tša lewatle tše di ka lewago ke batho?
- Ke diphoofole dife tša lewatle tše di lego kotsi?
- Na mmele wa hlapi o apešitšwe le go šireletšwa ke eng?
- Na ke mekgwa efe ya go fapana ye e ka tšhilafatšago lewatle?
- Na o nagana gore go tla direga eng ge lewatle le ka tšhilafatšwa ka matlakala goba dilo tša mpholo?

A re ngwaleng

Ngwala maina a diphoofole tšeo o ka di naganago tšeo di phelago ka dinokeng, ka matamong goba ka lewatle, mo dikholomong tše tharo tše di lego mo lenaneong le.

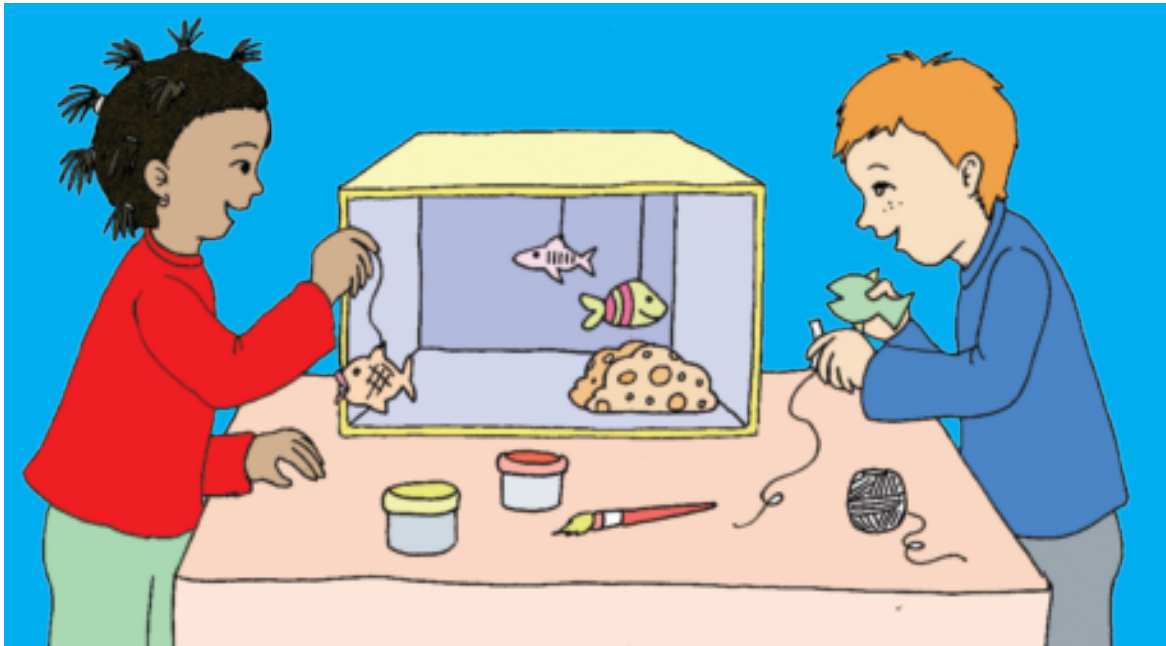
Noka	Lewatle	Letamo

A re direng

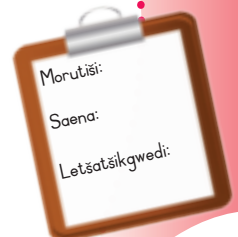
Itirele tanka ya dihlapu.

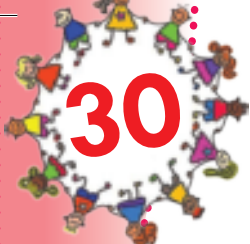
- Penta bokagare bja lepokisi la dieta ka botalalerata gomme o le emiše ka lehlakore.
- Sega hlapu yeo e lego kua morago ka pukung.
- Swariša hlapu bogodimong bja lepokisi ka semamaretši le thapo.

A re itšhidulleng

- Fofa bjalo ka nonyana, dira bjalo ka lebelo le ka go iketla.
- Sepela bjalo ka phenkwini.
- Fofa bjalo ka nose.
- Sepela bjalo ka letlapakgerere.
- Rutha bjalo ka hlapu.
- Pharuma bjalo ka segwagwa.
- Bapala papadi ya go: Šala moetapele morago.
- Bapala papadi ya go kitimišana (katse le legotlo).

30

Diphoofolo tše di rwalago magae a tšona ge di sepela

Kotara ya 2 – Beke ya 7 – Lephephetšhomo

A re baleng

Na o be o tseba? Ke tsena gabotse ka gare ga legapi la ka, gomme ga e ke e eba le le nnyane go nna.

Khudu

Khudu ke segagabi sa maoto a mane a dikgapetla le molala wa mašošo le hlogo. E sepela ka go nanya ka legapi la yona ye e lego mokokotlong.

Di dula kae tše?

		
Rantlapele: Ke phela ka lewatle.	Theraphini: Ke phela ka mohlakamotala ka meetseng a go hlweka.	Khudu: Ke phela mo nageng.

A re ngwaleng

Araba dipotšišo tše mabapi le khudu ye e phelago mo nageng.

Na dikgapetla tša khudu ke tše thata goba ke tše boleta? _____

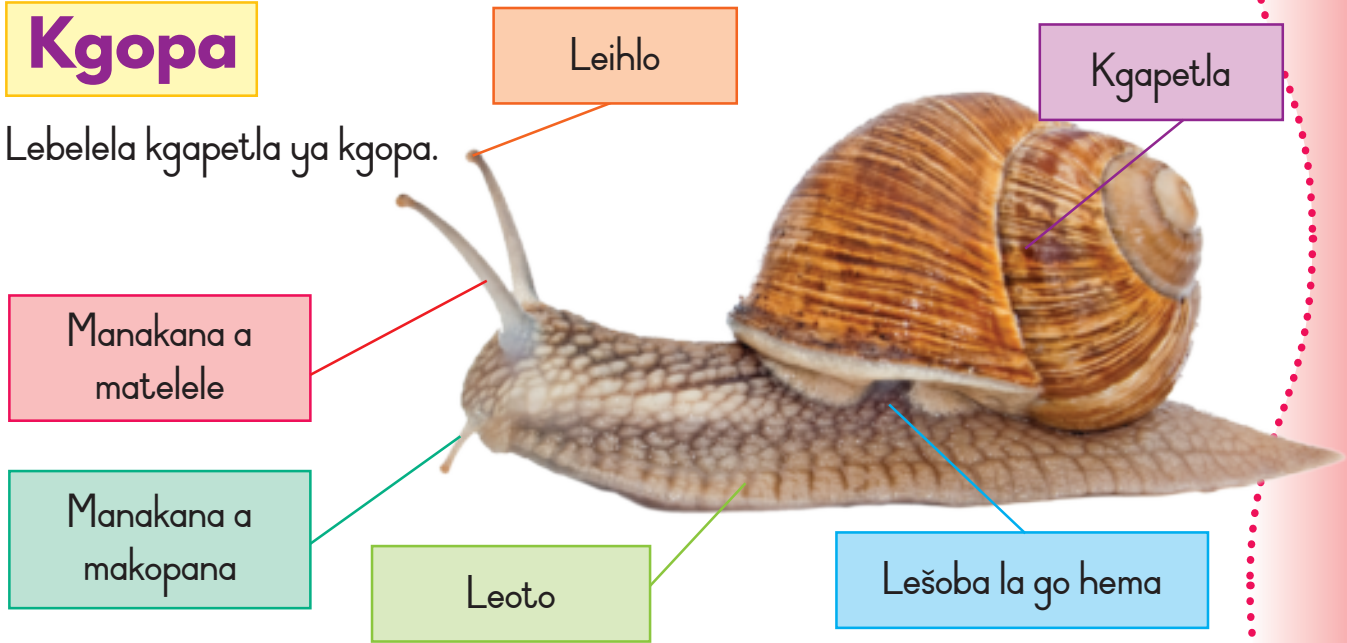
Na dikgapetla tša khudu di e šireletša go eng? _____

Na khudu e dira eng ge e tšhogile? _____

Na dikhudu di ja dijo tša mohuta mang? _____

Kgopa

Lebelela kgapetla ya kgopa.

Na kgopa e sepela bjang? _____

Na o kile wa hwetša kgapetla ya kgopa ye e se nago selo ka gare? Na o nagana gore go diregile eng ka kgopa? _____

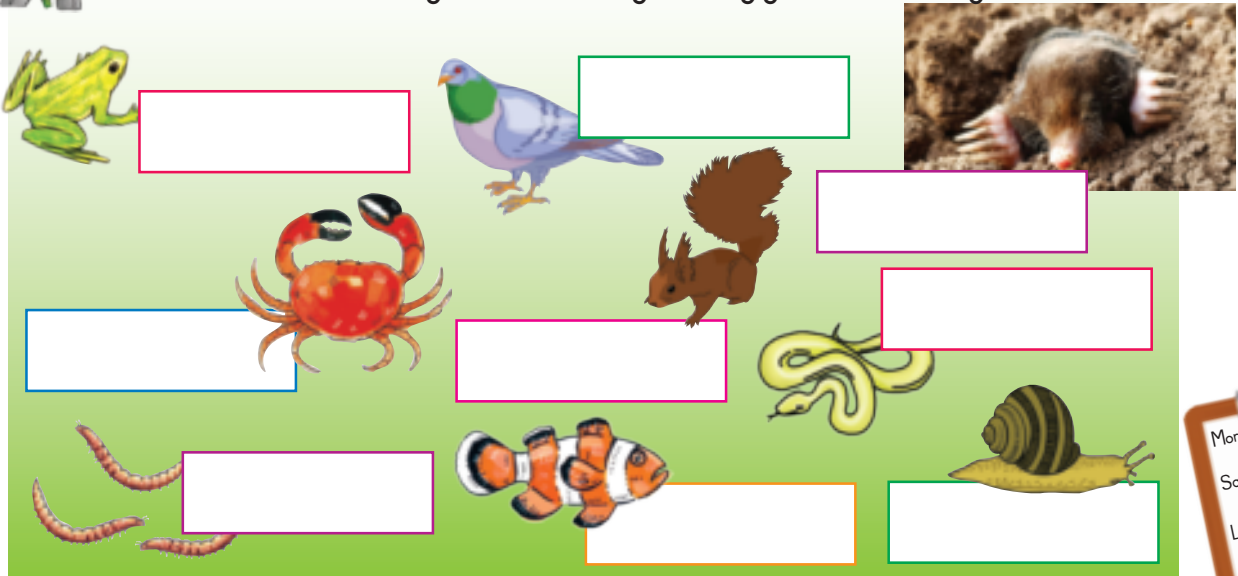
Na dikgapetla tša kgopa di na le mmala wo mobjang? _____

Na o nagana gore ke ka lebaka la eng dikgopa di na le dikgapetla?

A re ngwaleng

Na o nagana gore ke dula kae? Kgauswi le seswantšho sa ka, ngwala ge eba nka aga ntlo mohlareng, mobung goba ka meetseng.

Marutiši:
Saena:
Letšatsikgvedi:

31

Kotara ya 2 – Beke ya 8 – Lephephetshomo

Diphoofolo tše di ikagelago seširelo

A re direng

Nyalanya diswantšho tša diphoofolo tše le diswantšho tša magae a tšona.

A re baleng

Dinose

Dinose di dula ka diphagong.
Di aga diphago tša tšona ka motu.
Di boloka dijo ka diphagong tša tšona.

Ditšhošwane

Ditšhošwane di aga madulo a go fapana mo tikologong ya tšona. Tšhošwane ye nnyane e kgona go rwala selo sa go e feta gane ka boima. Ditšhošwane di a boledišana. Di kgona go sebotša tše dingwe ge go na le kotsi. Di kgona go botšana gore di ka hwetša kae dijo.

A re ngwaleng

Na o nagana gore ke ka lebaka la eng ditšhošwane di ikagela madulo?

Ke eng seo e lego lenaba la ditšhošwane?

Na ditšhošwane di šomiša eng go ikagela madulo?

A re baleng

Dinonyana

Dinonyana di aga dihlaga go ba madulo a tšona le gore di be le lefelo leo go lona di ka beelago mae. Bogolo bja sehlagu bo ya le bogolo bja nonyana.

Na dinonyana di šomiša eng go aga dihlaga tša tšona?

Ke phoofolo efe ye e lego lenaba la nonyana?

Marutiši:
Saena:
Letšatsikgvedo:

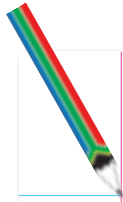
Pukuntšu ya ka

A a			M m
B b			N n
C c			O o
D d			P p
E e			Q q
F f			R r
G g			S s
H h			T t
I i			U u
J j			V v
K k			W w
L l			X-Z x-z

A large rectangular area containing a vertical red margin line on the left side and horizontal blue lines for writing, typical of a primary school notebook page.

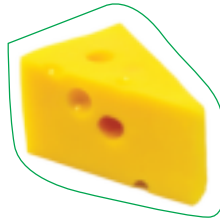
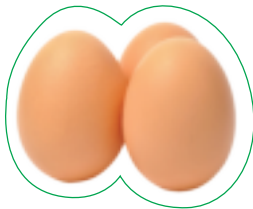
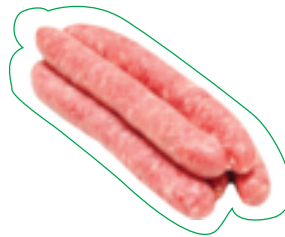
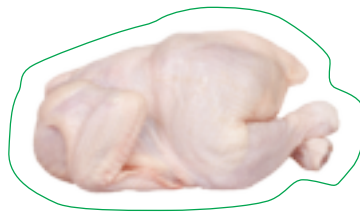

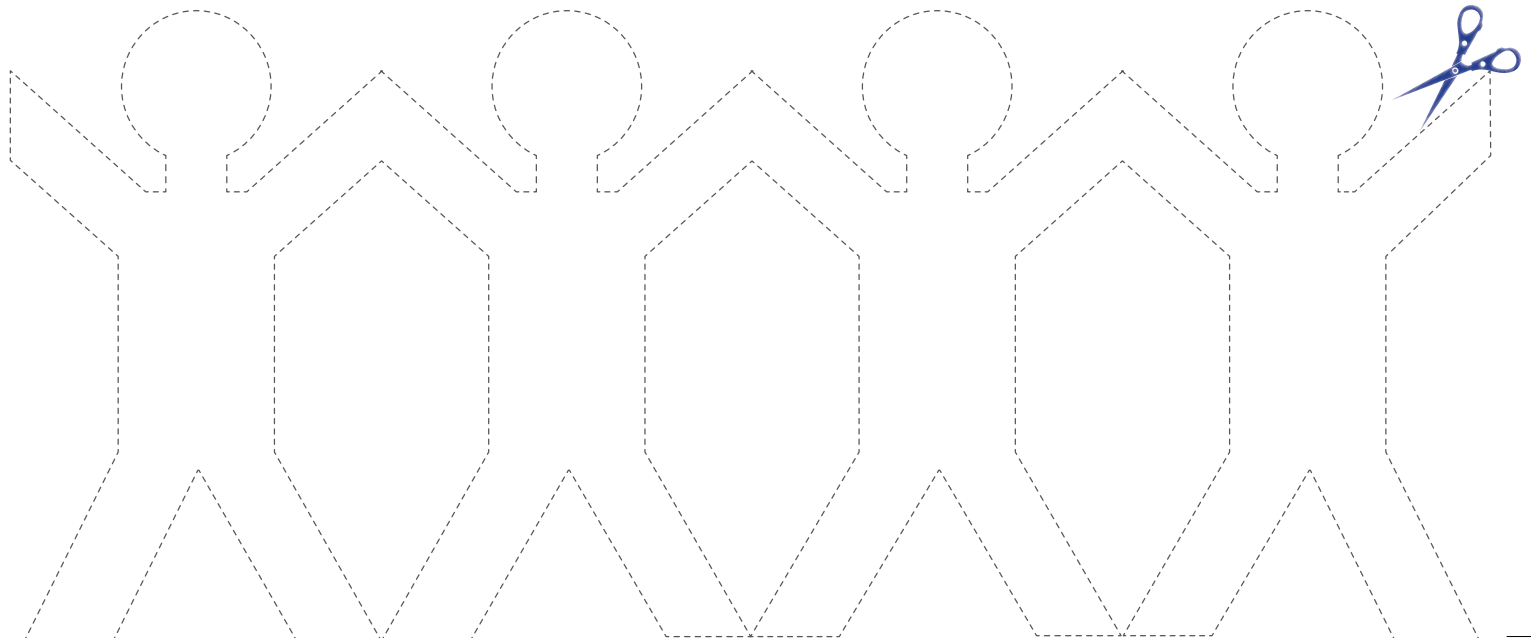
A large rectangular area containing a vertical red margin line on the left side and horizontal blue lines for writing, typical of a primary school notebook page.

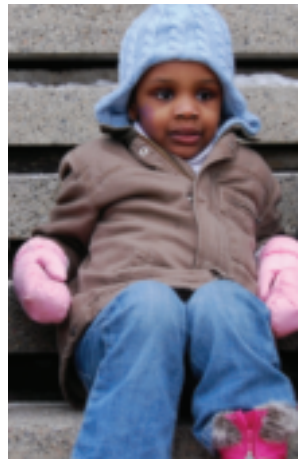
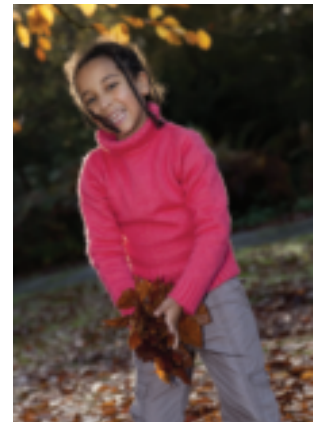
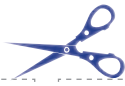
P.29

P.19

P.36-37

P.57

